

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ISSN: 2992-8902

74-91 XALQARO DARAJA

MAXSUS SON, 2024

IJTIMOIY, IQTISODIY, SIYOSIY, ILMIY, OMMABOP JURNAL

2024-YIL 18-19-APREL

**“RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AGROIQTISODIYOT VA
BUXGALTERIYA HISOBINING DOLZARB MUAMMOLARI VA
ULARNING YECHIMLARI” PROFESSOR NURILLA SULAYMONOVICH
SANAYEV TAVALLUDINING 85 YILLIGIGA BAG'ISHLANGAN**

XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI, 2024

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 678 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 19-aprel kuni ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori

Abduraxmanova Gulnora Kalendarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlal Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., professor

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari

Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Benazir ustozni yod etib	10
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti jamoasi	
Qishloq xo'jaligi taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlari.....	12
Yunusov Xudaynazar Beknazarovich	
Agroklasterlarda biznes jarayonlari moliyaviy natijalari hisobini takomillashtirish	14
Alikulov Abdimo'min, Koshkaldal Irina	
Assessment of the ESG rating of banks.....	19
Ruziyeva Elvira, Eshmuradov Ulugbek	
Contract Preferences of Smallholders: Evidence From a Study on Potato Production in Uzbekistan	24
Sanaev Golib, Sanaeva Rakhima, Nurullaev Ulmasjon, Nurullaeva Bakhora, Sanaev Anvar	
Taxation Systems in the Agricultural Production Sphere in the Context of Resistance to Shadow Economy	34
Koshkaldal Iryna, Dombrovska Olena, Alikulov Abdimumin	
Factors Influencing Farmers' Cooperation in Irrigation: A Study of Samarkand Province, Uzbekistan	39
Tadjiev Abdusame Abduxamidovich	
Xalqaro standartlar asosida qishloq xo'jaligida kapital qo'yilmalar hisobi hamda hisobotlarini takomillashtirish.....	43
Xasanov Baxodir Akramovich, Egamberdiyeva Salima Rayimovna, Raxmatov Jonibek Ismoil o'g'li	
Tijorat banklarida ichki auditida muhimlik va auditor riski masalalari.....	50
Ibragimov Abdugapur Karimovich, Qo'ldoshev Dilshod Melixurozovich	
Agroklasterlar ichki sotish jarayonida transfert baholarni belgilashni tashkiliy-uslubiy jihatlarini	57
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
Auditda regression tahlilni qo'llashning xususiyatlari	64
Tajekeev Ziyatdin Kobeysonovich	
Uzumchilik fermer xo'jaliklarida ishlab chiqarish xarajatlari hisobini takomillashtirish.....	67
Ibragimov Mansur Mardonovich	
Xalqaro standartlar asosida qishloq xo'jaligida aktivlarni tasniflash, ularning hisobi va hisobotini takomillashtirish.....	71
Egamberdiyeva Salima Rayimovna	
The Place of Digitalisation in the Rural Areas Development of Ukraine.....	76
Riasnianska A. M., Kniaz O. V.	
Yalpi ichki va hududiy mahsulotning ko'payishida faol tadbirkorlikning o'rni	79
Salamov Ibroxim, Kudratov Rizo Turdibayevich, Nazarova Maryam Sharipovna	
Inflyatsion targetlash rejimining pul-kredit siyosatini amalga oshirishdagi ahamiyati	84
Fayziyev Oybek Raximovich	
Asalarichilikning qishloq xo'jaligi iqtisodiyotidagi o'rni va uni rivojlantirish istiqbollari.....	89
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
Uzumchilik majmuining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi va uning tamoyillari.....	94
Boltayev Nazarbek Narzullayevich	
Mintaqaviy klasterning xususiyatlari.....	98
Urdushev Hamrakul	
Considerations for Bolstering Entrepreneurship in the Evolution of the Domestic Economy	102
Shadiyeva Gulnora Mardiyevna	
Chorvachilik tarmog'ida ishlab chiqarish samaradorligini oshirish imkoniyatlari.....	107
Kudratov Rizo Turdibayevich, O'roqov Feruz Ibodullayevich	
Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirishning hududiy jihatlarini	112
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Nazarova Maryam Sharipovna	

Yalpi ichki mahsulot va uni hisoblashni takomillashtirish yo'llari.....	117
Xalmurzaev Mansur, Abdushukurov Xondamir	
Qishloq xo'jaligi korxonalarida tovar-moddiy qiymatliklar hisobini takomillashtirish yo'nalishlari.....	122
Raximova Umida Rabbimovna	
Mamlakatimiz agrar tarmog'ida innovatsiyalarga asoslangan tadbirkorlikni rivojlantirish.....	127
Olimova Nodira hamrakulovna	
Banklarda ichki auditni xalqaro audit standartlari asosida takomillashtirish.....	131
Rizayev Nurbek Qodirovich, Boymatova Chinora Ilxomovna	
Agroklasterlarda asosiy vositalarni modernizatsiyalash va ta'mirlash xarajatlari hisobini takomillashtirish.....	137
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Ibodullaev D., Abdushukurov Xondamir Botiraliyevich	
Davlat budjetida boshqaruv xarajatlarini moliyalashtirishni takomillashtirish yo'llari va xarajatlarning optimallashtiruv muammolari.....	142
Narziyeva Guzal Baxtiyorovna	
Bandlikni ta'minlash va kambag'allikni qisqartirishni yuzaga keltiruvchi sabablar hamda ularning yechimi.....	146
Ahmatova Qunduzbonu Asliddinovna, Sunnatullayev Musurmon Sunnatullo o'g'li, Salamov Ibroxim	
Global iqtisodiy rivojlanish sharoitida yashil iqtisodiyot muammolari.....	151
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Musurmonov Nodirbek Ahmadovich	
Menejer boshqaruvida boshqaruv mehnati va guruhlar dinamikasi.....	155
Xasanova Sitara Islamovna	
G'allachilik klasterlarida buxgalteriya hisobi shakllarini takomillashtirish.....	158
Yuldashev Sherali Xaitovich	
Современность услуг агропромышленного комплекса в условиях инновационной экономики положение дел.....	163
Тураев Баходир Хатамович, Рузиев Хамрокул Жураевич	
Влияние внешних факторов на эффективность производства животноводства.....	170
Хамдамова Насиба Аблакуловна	
Banklarda ichki auditni rejalashtirish masalalari.....	173
Ibragimova Iroda Rashid qizi, Safarov Abdumajit Abdixamidovich	
The Importance of Digital Technologies in the Development of Agriculture.....	179
Rabbimov Elbek Abdulloevich	
Yakka tartibdagi tadbirkorlarni soliqqa tortish o'zini o'zi band qilishni davlat tomonidan tartibga solish shakli sifatida.....	182
Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Javmanov Jamshed Abdusamatovich	
O'zbekiston pensiya tizimida pensiya hisoblash va to'lashni rivojlantirishda xorijiy mamlakatlar tajribasini uyg'unlashtirish.....	186
Xasanov Baxodir Akramovich, Nurmanov Din-Axmed Tileubayevich	
Uzumchilik mahsulotlari eksportini oshirish omillari.....	193
Ibragimov Mansur Mardonovich	
Korxonalarining xo'jalik faoliyati hisobining mohiyati, ahamiyati va hisob turlari.....	196
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich, Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li, Irisboyev Raxmatilla Shavkat o'g'li	
Raqamli iqtisodiyotning o'zbekistondagi holati va uning rivojlanish istiqbollari.....	200
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Abdullayev Sanjar Sayfiddin o'g'li, Sunnatullayev Musurmon Sunnatulla o'g'li	
Fermer xo'jaliklar faoliyatida investitsiyalarning o'rni.....	204
Nomozova Mahliyo Mampirjon qizi, Yuldashev Muhammad Utkir o'g'li, Solijonova Diyora Xaydarali qizi, Saydullayev Akbarali Akram o'g'li, Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
Raqamli iqtisodiyotning o'rni va joriy etishdagi imkoniyatlari.....	209
Salamov Ibroxim, Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Ummatov Begzod Ikrom ugli, Bekpolatov Sul-tonxon Sherzod ugli	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida asosiy vositalarni hisobga olishni takomillashtirish.....	214
Xatamov Kobil Xayrievich, Sodiqov Xayrulla Sattorovich	
Improving Cost Accounting for Sales of Agricultural Products in Farms.....	218
Abdimumin Alikulov, Ulugbek Eshmuradov, Khondamir Abdushukurov	

Servis korxonalarini raqamli iqtisodiyotga o'tkazishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	224
Kurbanova Raxima Jamshedovna	
Raqamli iqtisodiyotning bugungi kundagi holati.....	228
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Eshimova Gulandom Botir qizi, Daniyarov Xurshid Baxtiyarovich	
Qoramolchilikda ozuqa ta'minotini yaxshilash yo'llari	233
Nurullayev Ulug'bek Uytalovich, Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
Meva-sabzavotchilik klasterlarida faol tadbirkorlikning iqtisodiy samaradorlikni oshirishdagi o'rni	236
Ibroxim Salomov, Roziyeva Gulxayo Chorievna	
Qishloq xo'jaligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	242
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Isaxonov Shaxzodjon Nurali o'g'li	
O'zbekiston chorvachiligidagi muammolar va ularning yechimi.....	246
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Esirgapov Diyor Akramovich, Ulmasov Tohir Suvonqulovich	
Qishloq xo'jaligi iqtisodiyotini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni va ahamiyati	249
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Ulmasov Amirxon Rasul o'g'li, Botirov Bekzod Ulug'bek o'g'li	
Механизмы и инструменты финансирования малых и средних сельскохозяйственных предприятий (На примере Центральноазиатского региона).....	253
Худойбердиева Асила	
Agroklasterlarda kapital qo'yilmalar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish masalalari.....	259
Irisboyev Rahmatillo Shavkat o'g'li, Jo'rayeva Diyora Olimjonovna, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
Milliy iqtisodiyotda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rolini oshirishning ustuvor yo'nalishlari	265
Saidxonov Akmalxon	
Improving Accounting and Auditing of Inventories in Agricultural Clusters	269
Raximova Umida Rabbimovna	
Maishiy xizmatlar sohasining rivojlanish tendensiyalari va kambag'allikni qisqartirishdagi o'rni.....	272
Rajabov Navruzbek Azimjonovich	
Chorvachilik tarmog'ida mahsulotlarni qayta ishlash samaradorligini oshirish imkoniytlari	277
Salomov Ibroxim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	
Порядок применения и актуальность международных стандартов финансовой отчетности в деятельности коммерческих банков и предприятий	282
Нарзиева Гузал Бахтиёровна, Хомидов Асилбек Отабек угли, Асомиддинов Хусан Асомиддин угли, Болтабаев Диёрбек Омандурди угли	
Savdo korxonalarida segmentar hisobning o'rni va ahamiyati	286
Mardonov Mamed Shavkatovich, Bobomuradova Sarvinov Ziyadullayevna	
Livestock Development Problems and Prospects in Uzbekistan	289
Khamdamova Nasiba Ablakulovna, Ulmasova Oyul Bakhtiyarovna, Xudayberdiyeva Marifat Umarovna	
Понятие и учет капитальных вложений в агрокластерах.....	292
Жураева Диёра Олимджановна	
Xizmat ko'rsatish korxonalarini innovatsion modernizatsiyalashda iqtisodiy samaradorlikni hisoblash metodini takomillashtirish	297
Kurbanova Raxima Jamshedovna, Umurzoqova Sevinch Karim qizi	
Tarmoq mahsulotlarini ishlab chiqarish va sotishda innovatsion texnologiyalarni qo'llashning iqtisodiy samaradorligi	301
Nazarova Maryam Sharipovna, Kazakova Zulayho Salaxiddinovna	
Maishiy xizmatlar sohasini tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirishda raqamli innovatsion texnologiyalarning roli va ahamiyati	304
Quliyev Begimqul Melikovich	
O'zbekiston iqtisodiyotining rivojlanishi va iqtisodiy o'sish uchun barqaror investitsiya muhitini ta'minlash masalalari.....	308
Raximova Umida Rabbimovna, Elmurodova Dilnoza Farxodovna	

Biznesni qo'llab-quvvatlashda iqtisodiy-ijtimoiy holatni yaxshilash imkoniyatlari	311
Salamov Ibroxim, Janibekov Faxriddin Beknazarovich, Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Xudayberdiyeva Marifat Umarovna	
G'alla urug'chiligida boshlang'ich hisob va ichki nazoratni takomillashtirish	315
Yuldashev Sherali Xaitovich, Yusupov Uchqun, Zokirov Behruz	
Baliqchilik xo'jaliklarini rejalashtirishning ahamiyati va bosqichlari.....	318
Dosmuratova Shaxista Kengashovna	
"Yashil" iqtisodiyot: konsepsiyaning shakllanishi va asosiy kategoriyalari.....	321
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Toshpulatova Kamola Xurshed qizi	
Sutchilik yo'nalishidagi xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatida marketing elementlaridan foydalanish	324
Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
Biznes jarayonlarida "xarajat" va "tannarx" kategoriyalarining nazariy jihatlari.....	328
Xondamir Abdushukurov, Ulug'bek Eshmuradov	
Перспективы развития бухгалтерского учета и аудита на основе международных стандартов.....	333
Рахимова Умида Раббимовна, Асомиддинов Хусан Асомиддин угли, Болтабаев Диёрбек Омондурди угли, Хомидов Аслбек Отабек угли	
Asosiy vositalarni hisobga olishning xalqaro va milliy standartlarda aks ettirishning farqli jihatlari	336
Xatamov Kobil Xayrievich, Turabaeva Ozoda Ilxambekovna	
Qishloq hududlarida ekoturizm maskanlarining turistik salohiyati va sig'imi tahlili.....	340
Abduraxmanova Aqida Fayzulla qizi, Xoshimova Sevara Bahromovna, Sayfullaev Umidulla Fazliddin o'g'li	
Chorvachilik tarmoqlarida otchilik infratuzilmasining hozirgi holati va istiqboldagi iqtisodiy samaradorligini oshirish imkoniyatlari	346
Salamov Ibroxim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Tursunov Alpomish Amanovich, Yo'ldoshev Raxim Nuriddin o'g'li	
Qishloq xo'jaligi klasterlari va fermer xo'jaliklari faoliyatida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari	351
Nasimjon Babayev, Dilorom Yorbekova, Umidullo Fayzullayev	
Agroklasterlarda biznes jarayonlari sotish hisobini takomillashtirish	354
Abdunazarova Sevinch, Aliqulova Zebuniso, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qishloq xo'jalik ishlab chiqarishining samaradorligi	360
Kudratov Rizo Turdibayevich, Abduxaliqova Farangiz Abduxoliq qizi	
Increasing Efficiency of Catering Enterprises Through Modernization.....	365
Kurbanova Rakhima Jamshedovna	
Chorvachilik majmuasi infratuzilmasi va uni rivojlantirish	369
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Aslonov Xotamjon Sharibboy o'g'li	
Davlat-xususiy sherikchiligini rivojlantirishda klasterlarning ahamiyati	373
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Raxmatullayev Sherzod Mexriddinovich	
Studying the Features of Innovative Development in The Agricultural Sector of the Economy	377
Yorbekova Dilorom Muxammadkulovna	
Chorvachilikda klasterlashning ayrim masalalari	380
Urdushev Hamrakul, Mavlyanov Majid Tuychiyevich	
Issues of Development of "Green Economy" in the Context of the Actualization of the Problem of Ecology and Climate Change.....	385
Mukhayyo Dustova	
Xizmatlar sohasi rivojlanishining aholi turmush darajasiga ta'siri.....	390
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
Baliqchilik xo'jaliklarini rivojlantirish prognozini ishlab chiqish masalalari	393
Dosmuratova Shaxista Kengashovna	
Mahalliy soliqlar va mahalliy yig'imlarning iqtisodiy mohiyati.....	396
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li	
Turizm korxonalarini hisob siyosatini shakllantirish	400
Ibragimov Mansur Mardonovich	

Korxonalarda moliyaviy holatini ifodalovchi ko'rsatkichlar tahlili	404
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich, Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li, Yusupova Ergashoy	
Innovatsiya, innovatsion iqtisodiyot atamalarining mohiyati va ulardan samarali foydalanish yo'llari.....	408
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Boyjigitov Kamronmirzo Sobirjon o'g'li, Obloberdiyev Shuxrat Sharof o'g'li	
The Processing Indicators of Livestock Products on the Basis of Economic Statistical Models.....	411
Yorbekova Dilrom Muxammadkulovna, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	
Paxta-to'qimachilik klasterlarida tola ishlab chiqarish xarajatlari tahlili	414
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Farangiz Rustamova	
Meva-sabzavotchilikni rivojlantirishda klaster yondashuvining afzalliklari	419
Eshankulov Sirojiddin Xakimovich	
Prospects for Leaving the Population Out of Poverty	424
Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Radjabov Navruzbek Azimjonovich, Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Fayzullayev Umidullo Xayrullo o'g'li	
Tijorat banklarida korrupsiyaga qarshi kurashishning komplayens nazorati usullarini takomillashtirish.....	429
Sultanov Abrorbek Umarali o'g'li, Axmedov Shuxrat Xikmatullayevich	
Segmentar va moliyaviy hisobot tuzishda xo'jalik yurituvchi subyektlar mulkini baholashning metodologik muammolari	435
G'olibjon Alikulov	
Raqamli iqtisodiyotga o'tish orqali yashirin iqtisodiyotni jamiyatga ta'sirini kamaytirish	439
Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Abdusalomov Farruh G'ayrat o'g'li	
Sustainable Farming Futures: the Economic Need of Climate Change Program in Uzbekistan.....	443
Akhmadjon Nurullaev, Sanayeva Raxima Amirqulovna, Visola Khasanova, Bakhora Nurullaeva, Anvar Sanaev	
Problems and Prospects of Cadastral Valuation of Land Resources in the Republic of Kazakhstan	447
Berdimurat Nazimgul, Bassybekova Zh.B.	
Значение цифровизации в сельском хозяйстве	451
Сыздықова Азиза Оралбайқызы, Сапарова Айнура Алпамысовна	
Xizmatlar sohasi samaradorligini oshirish masalalari	456
Mirzayev Qulmamat Jonuzakovich, Mardanova Mohidil Otabek qizi, Mirzayev Azzamjon Jonuzokovich	
Aholini o'z-o'zini bandlikka jalb qilish orqali ishsizlik darajasini pasaytirish.....	461
Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Jo'rayev Sherali Anor o'g'li	
Innovatsiyani joriy qilishning fermer xo'jaliklari daromadlariga ta'siri	465
Eshboyev Diyorbek Yo'ldosh o'g'li, Sinayev Sherali Islom o'g'li, Ismoyilov Azamat Isroyilovich	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga muvofiq daromadni tan olish masalalari.....	471
Kozimjonov Abrorbek	
O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning yutuqlari va muammolari.....	475
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi	
Soliq ma'murchiligida raqamli iqtisodiyotning ahamiyati va uning ilmiy-nazariy asoslari tahlili	479
Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Holmirzayev Sardor Ravshan o'g'li, Tursinaliyev Abdulaziz Shokirjon o'g'li	
O'zbekistonda davlat xizmatlari ko'rsatish milliy tizimini rivojlanishi: xronologik tahlil.....	484
Hasanov Habibullo	
Chorvachilikning mamlakat iqtisodiyotidagi ahamiyati va uning rivojlanishi	488
Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Tirkashev Farxod Mahmudovich, Sayfullayev Akbar Xoljigit o'g'li, Erkinov Samandar Maxmudovich	
O'zbekiston chorvachiligiga oid FAO ma'lumotlari haqida	493
Pardayeva Kamola	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga muvofiq xaridorlar bilan tuziladigan shartnomalar asosida tushumni hisobga olishning ahamiyati	498
Norbekov Davron	
Paxtachilik klasterlarida ishlab chiqarishga ta'sir etuvchi omillarning tahlili	502
Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Abduraxmonov Orifbek Odiljon o'g'li	

Raqamli iqtisodiyotning zamonamizdagi bugungi o'rnini	506
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Zarmaxmatov Nomojjon Baxodir o'g'li	
Improving Cost Audit in Innovation Activities	510
Mustafoev is the son of Akbar Mustafa	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotni mxs asosida transformatsiya qilish zaruriyati	514
Xolmurodov Otabek	
Klasterlarni tashkil etishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari va ularning mamlakat iqtisodiyotida tutgan o'rnini	521
Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Homidov Aslbek Otabek o'g'li, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li, Boltayev Diyorbek Omondurdi o'g'li	
Soliq imtiyozlarini nazariy asoslash va huquqiy tartibga solish	526
Uralov Baxtiyor Maxmudovich	
Sug'urta shartnomalari va sug'urta majburiyatlari hisobini moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari asosida takomillashtirish	531
Ochilov Ilyos Keldiyorovich	
Обеспечение привлекательности инвестиции коммерческих банков	537
Назаров Килич Холмурадович, Нафасов Шохрухбек Хошимович	
O'zbekistonda tashqi savdoning rivojlanishi va muammolari	539
Xudayberdiyev U.	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnatga haq to'lashning nazariy jihatdan tashkiliy-iqtisodiy asoslari	542
Rajabov Navruzbek Azimjonovich, Toshmurodova Dilbar Muzaffar qizi	
Human Capital in Education	546
Ibragimov Mansur Mardonovich, Ergashev Olloyor	
Qishloq joylarida xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish hamda o'zini o'zi band qilish orqali ishsizlikni kamaytirishning nazariy asoslari	551
Jo'rayev Sherali Anor o'g'li, Abdikarimov Nazirbek Odil o'g'li, Uralov Baxtiyor Maxmudovich	
Uchqora uzumi-mayizini yetishtirishning iqtisodiy samaradorligini oshirish imkoniyatlari	555
Salamov Ibroxim, Kudratov Rizo Turdibayevich, Janibekov Faxriddin Beknazarovich	
Moliyaviy natijalarning tavsifini takomillashtirish	561
Yusupova Farizabonu Zarifovna	
Kambag'allik va uni qisqartirish yo'llari	564
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Do'stiyov Mirabbos Erkin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida aholi turmush darajasini oshirishda xizmat ko'rsatish sohasining ahamiyati	568
Xolmurodov Otabek	
O'zbekistonda aholi turmush darajasi va daromadlarining o'ziga xos xususiyatlari	570
Rajabov Navruzbek Azimjonovich, Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
SWOT-анализ конкурентоспособности национального туризма в Узбекистане в условиях преодоления последствий пандемии	574
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Abduzoirov Sarvarbek	
Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish va aholi turmush darajasini yanada yaxshilashda iqtisodiy samaradorlikni oshirishning ahamiyati	577
Salamov Ibroxim, Kudratov Rizo Turdibayevich, hamdamova Nasiba Ablakulovna	
Jahon iqtisodiyoti va xalqaro savdo munosabatlari	582
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Xo'jaqulov Inomjon Rustam o'g'li	
Xizmat ko'rsatish sohasini raqamli iqtisodiyot sharoitiga mos rivojlantirishning ayrim masalalari	586
Mirzayev Qulmamat Jonuzakovich, Sherzodova Diyora Sherzod qizi	
Turistik destinatsiyalarni rivojlantirish orqali turistik zonalarni takomillashtirish	589
Raxmonov Siyovush Turob ug'li, Ochilova Mohigul Toshtemir qizi	
Ivermektin, klozantel, iversantapulus dori vositalarining marketing tahlili	592
Raxmadullayev Humoyun Rashid o'g'li, Farmonov Nizom, Salamov Ibroxim	
Цифровая оптимизация для экологической безопасности в агропромышленном комплексе	597
Юнусов Худайназар Бекназарович, Сафарова Лола Улмасовна	

Смысловой – системный анализ процессов обработки плодов и овощей энергии начального импульса.....	602
Курбанов Жамшед Маджидович, Курбонова Мадина Жамшедовна	
Формирования алгоритма расчета эффективности транспортно-логистической системы поставок грузов.....	605
Кубаев Улугбек	
Роль и потенциал севооборота в создании устойчивых и экологически чистых систем в сельском хозяйстве на основе цифровизации	611
Юнусов Худайназар Бекназарович, Сафарова Лола Улмасовна	
Qoramollar uchun ozuqa ratsionini tuzishda innovatsion yondashuv	617
Mavlyanov Majid Tuychiyevich	
Landshaft bog'dorchilikni rivojlantirishda autocad dasturining o'rnini.....	624
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Sulaymonov Mirobid Abduxolikovich	
Aniq qishloq xo'jaligida o'zgaruvchan me'yorlarni qo'llash	628
Akbarov Husan O'zbekxonovich, Bekzod Quدراتov	
Raqamli iqtisodiyotda neyron tarmoqlaridan foydalanishning ahamiyati.....	634
Otoboyeva Aziza Shakirovna	
Iqtisodiy masalalarni tahlil qilish, me'yorlash, rejalashtirish, baholash hamda bashorat qilishda korrelyatsiya va regressiya usuli	637
Aktamova Vasila Uktamovna, Axtamova Umida O'ktam qizi	
Iqtisodiy ekonometrik modelni tuzish hamda avtokorrelyatsiya mavjudligini aniqlash	641
Raximov Abdulaxad Nematovich	
O'zbekistonda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirishda agrovoltaika texnologiyasini qo'llash istiqbollari	646
Berdiyev G'ayrat Ibragimovich, Eshpulatov Dostonbek Baxodir o'g'li, Malikova Sevinch Telman qizi	
Развитие системы цифровизации в сельском хозяйстве и в народной медицине	650
Рахмонов Фариз Зафаржонович, Мухиддинова Сабрина Мунисовна, Усманова Лайло Рахматуллаевна, Рахмонова Хабиба Нуруллаевна	
Raqamli iqtisodiyot fanlarini o'qitishda zamonaviy pedagogik metodlar va virtual onlayn kurslardan foydalanish.....	653
Sulaymonov Mirobid Abduxolikovich	
Qishloq xo'jaligini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari	656
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich	
Ekin maydonlari tuproqlarini tahlil qilish va boshqarishda sun'iy intellekt tizimlaridan foydalanishning o'rnini.....	660
Otoboyeva Aziza Shakirovna, Artikov Farxod Sayfiddinovich, Usanov Yoqub Dilmurod o'g'li	
О некоторых нестандартных способах решения иррациональных уравнений	664
Актамова Васи́ла Уктамовна	
Корхоналарни тугатишнинг норматив ва ташкилий-услугий таъминотини такомиллаштириш	666
Дусмуратов Раджапбай Давлатбаевич	
Юридик шахсларни тугатишнинг норматив-ҳуқуқий таъминоти.....	670
Давлетов Икрам Рахимберганович	
Саноат корхоналарида мулкий муносабатларни тартибга солишнинг илмий назарий асослари.....	674
Бобобеков Эргаш Абдумаликович	

SOLIQ MA'MURCHILIGIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING AHAMIYATI VA UNING ILMIY- NAZARIY ASOSLARI TAHLILI

Uralov Baxtiyor Maxmudovich

Javmanov Jamshed Abdusamatovich

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi"
kafedrasida assistentlari

Holmirzayev Sardor Ravshan o'g'li

Tursinaliyev Abdulaziz Shokirjon o'g'li

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti iqtisodiyot fakulteti talabalari

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida soliq tushunchasi va uning mohiyati. Davlat budjetida soliq tizimi. Raqamli iqtisodiyotning o'rni hamda dolzarbligi. Soliq turlari va hozirda unga kiritilayotgan islohotlar va o'zgarishlar. Milliy iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasi iqtisodiyot tarmoqlarida amalga oshirilayotgan tuzilmaviy-tarkibiy o'zgarishlar aholi farovonligini ta'minlash muammolarini hal etish va ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga muhim ta'sir ko'rsatmoqda. Maqolada davlat soliq siyosati, soliq mexanizmi tahlil qilingan. Soliq to'lash tizimini masofaviy online ko'rishga o'tishi hamda bu jarayonning salbiy va ijobiy taraflari.

Kalit so'zlar: Raqamli iqtisodiyot, soliq, soliq tizimi, soliq ma'murchiligi, elektron kalit, soliq turlari, soliq tizimini raqamlashtirish.

Abstract: In this article, the concept of tax and its essence in the context of the digital economy. Tax system in the state budget. The role and relevance of the digital economy. Types of taxes and reforms and changes currently being introduced to it. The digital transformation of the national economy, the structural and structural changes implemented in the economic sectors have a significant impact on solving the problems of ensuring the well-being of the population and strengthening social stability. The article analyzes the state tax policy and tax mechanism. The transition of the tax payment system to remote online viewing and the negative and positive sides of this process.

Key words: Digital economy, tax, tax trail, tax administration, electronic key, tax types, digitalization of the tax system.

Аннотация: В данной статье рассматривается понятие налога и его сущность в условиях цифровой экономики. Налоговая система в государственном бюджете. Роль и актуальность цифровой экономики. Виды налогов, а также реформы и изменения, которые в настоящее время вводятся в него. Цифровая трансформация национальной экономики, структурные и структурные изменения, реализуемые в отраслях экономики, оказывают существенное влияние на решение задач обеспечения благосостояния населения и укрепления социальной стабильности. В статье анализируется государственная налоговая политика и налоговый механизм. Переход системы уплаты налогов на удаленный онлайн-просмотр и отрицательные и положительные стороны этого процесса.

Ключевые слова: Цифровая экономика, налог, налоговый след, налоговое администрирование, электронный ключ, виды налогов, цифровизация налоговой системы.

KIRISH

Mamlakatimizda olib boriladigan soliq ma'murchiligi tomonidan raqamli iqtisodiyotni nazorat qilish kabi dolzarb va murakkab muammoning ahvoli haqida qisqacha izoh berishga harakat qilaman. Bugungi kunda raqamli iqtisodiyotning o'z-o'zidan iqtisodiyotga aylanib borayotganini hisobga olsak, uni aniq chegaralab bo'lmaydi, degan xulosaga keldi. Biroq, raqamli iqtisodiyot va uning biznes modellari fiskal nuqtayi nazardan muhim bo'lgan ba'zi asosiy xususiyatlarga ega, xususan: nomoddiy aktivlarning harakatchanligi, foydalanuvchilar va biznes funksiyalari, ma'lumotlarning ahamiyati, tarmoq effektlari, ko'p bosqichli biznes modellarining tarqalishi, monopoliya tendensiyasi yoki oligopoliya va o'zgaruvchanlik. Ko'pgina korxonalar mamlakat darajasida emas,

balki mintaqaviy yoki jahon darajasida markazlashtiruvchi funksiyalarni bajaradigan jahon tadbirkorlik modellari qabul qildilar. Hatto kichik va o'rta korxonalar uchun ham ko'plab mamlakatlarda ishlaydigan va xodimlarni qo'llab-quvvatlaydigan "mikrotransmilliy" bo'lish mumkin.

Mamlakatimiz ijtimoiy-iqtisodiy hayotida amalga oshirilayotgan shiddatli islohotlar, xususan, soliq tizimi modernizatsiyasi yuzasidan keyingi yillarda amalga oshirilayotgan tub islohotlarning ijobiy yakuni aholi ijtimoiy farovonligini oshirish maqsadida davlat soliq siyosati vazifalarini to'liq va samarali ijrosining ta'minlanishi bilan ham bevosita bog'liqdir. Bu jarayonda soliqqa tortish mexanizmini takomillashtirish yo'llarini tadqiq qilish muhim masalalardan hisoblanadi. Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda xo'jalik yurituvchi subyektlar uchun qulay, tushunarli va puxta ishlab chiqilgan soliq tizimi beqiyos ahamiyatga ega hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev Oliy Majlisga Murojaatnomasida hozirgi paytda soliq siyosatini amalga oshirishda keskin chora-tadbirlardan voz kechishni, davlat tizmining uzluksiz faoliyat yuritishi uchun budget daromadlari barqarorligini ta'minlash, yirik investitsiya loyihalarini iqtisodiyotimizga kiritmoqchi bo'layotgan investorlar uchun qulay soliq tizimini yaratish, barcha biznes toifalari uchun soliqqa tortishni sod-dalashtirish va soliq yukini kamaytirish, shu asosda ishlab chiqarishni, soliqqa tortiladigan bazani kengaytirish hamda kichik korxonalar ham qo'shilgan qiymat solig'i to'lashga o'tishini rag'batlantirish zarurligini ta'kidladi¹.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Hozirgi vaqtda mamlakatimizda raqamli iqtisodiyot sharoitida soliq soliq ma'murchiligi hamda soliqqa tortish muammolari xorijiy va mamlakat olimlari tomonidan keng o'rganilmoqda. Shuningdek, soliq ma'murchiligini o'rganish bilan birga bu sohaning ko'lamini tadqiqotlarni yanada kengroq olib borishni taqozo etadi.

Soliq siyosti konsepsiyasi A.E.Serdyukov, E.S.Vilkova va A.L.Tarasevichlar tomonidan juda ishonarli taklif qilingan. Ushbu mualliflar tadqiqotlar natijasida davlatning soliq siyosati tushunchasiga o'zlarining quyidagicha ta'riflarini berishdi: "davlatning soliq siyosati-davlatning umumiy iqtisodiy strategiyasi doirasida soliq solish masalalarini kompleks hal qilishda muayyan davlatning tarixiy rivojlanishini tegishli bosqichida uning manfaatlari va maqsadlarini hisobga olib, amalga oshiriladigan davlat hokimiyati va davlat boshqaruvi organlari faoliyati"² [2]. Ammo, mualliflarning ushbu ta'rifida davlat hokimiyati va davlat boshqaruvi organlari o'rtasidagi qarama-qarshilik tushunarsizligicha qolmoqda. Ma'lumki, davlat boshqaruv organlari davlat hokimiyatiga tegishli. Shu bilan birga mualliflar soliqlar sohasidagi mahalliy boshqaruv organlari imkoniyatlarini (garchi unchalik keng bo'lmasa ham) hisobga olmadilar.

V.G.Panskov tomonidan berilgan ta'rifga ko'ra, "soliq siyosati moliyaviy resurslarni qayta taqsimlash orqali davlatning, jamiyatning ayrim ijtimoiy guruhlarni moliyaviy ehtiyojlarini qondirish hamda mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish maqsadida mamlakat soliq tizimini shakllantirishga qaratilgan davlatning iqtisodiy, moliyaviy va huquqiy choralari majmuidir"³ [3].

Ushbu ta'rifda, nafaqat davlat manfaatlari (ma'lum bir rivojlanish bosqichida), balki alohida ijtimoiy guruhlar, shuningdek, mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish ham hisobga olingan. Biroq, oxirgi ikki maqsad soliq siyosati maqsadlariga emas, balki davlatning o'z maqsadlariga tegishlidir.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2020-yil 28-apreldagi PQ-4699-son qarorida belgilaganidek, "2023-yilga kelib raqamli iqtisodiyotning mamlakat yalpi ichki mahsulotidagi ulushini 2 baravarga ko'paytirishni nazarda tutgan holda, shu jumladan, ishlab chiqarishni boshqarishda axborot tizimlari kompleksini joriy qilish, moliyaviy-xo'jalik faoliyatda hisobot yuritishda dasturiy mahsulotlardan keng foydalanish, shuningdek, texnologik jarayonlarni avtomatlashtirish orqali uni jadal shakllantirish"⁴ [4] bugungi kunda muvafaqiyatli amalga oshirilmoqda. Mazkur qaror bevosita raqamli iqtisodiyotda xalqaro soliqqa tortish masalasi bilan ham bog'liqdir.

Shu bilan birga, ushbu mavzuning ba'zi masalalari bo'yicha hali hal etilmagan muammolar mavjud hamda iqtisodiyotni modernizatsiya jarayonida yangi nazariy va amaliy muammolar vujudga kelmoqda. O'rganilayotgan muammoning murakkabligi va hali hal etilmagan muammolar mavjudligi ushbu maqolaning maqsad va vazifalarni belgilashga sabab bo'ldi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolani tayyorlashda O'zbekiston Respublikasi Soliq qo'mitasining rasmiy saytida keltirilgan statistik ma'lumotlar, strukturaviy o'zgarishlar tahlili, xorijiy hamda o'zbek olimlari tomonidan nashr etilgan

1 <http://uza.uz>

2 Сердюков А.Э., Вилкова Е.С., Тарасевич А.Л. Налоги и налогообложение: Учебник для вузов. –СПб.: Питер, 2005. –752 с.

3 Пансков В.Г. Налоги и налогообложение в Российской Федерации: Учебник для вузов. –7-е изд., доп. и перераб. –М.: МЦФЭР, 2006. –592 с.

4 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2020-yil 28-apreldagi PQ-4699-son qarori.

maqolalar va o'quv qo'llanmalarda keltirilgan ma'lumotlar tahlil qilindi. Bundan tashqari, raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi, uning mamlakatimizda tutgan o'rni, uning rivojlanishi bo'yicha olib borilayotgan tizimli yondashuvlarning qo'llanilishi. Bizga ma'lumki, milliy iqtisodiyot tarmoqlari faoliyati davlat iqtisodiy siyosatining quyidagi yo'nalishlari asosida qo'llab-quvvatlanadi. Jumladan: soliq siyosati orqali; pul-kredit siyosati orqali; investitsiya siyosati orqali; narx siyosati va boshqalar orqali. Ma'lumotlardan xulosa chiqarishda mantiqiy tahlil, sintez, umumlashtirish, induksiya va deduksiya usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR MUHOKAMASI

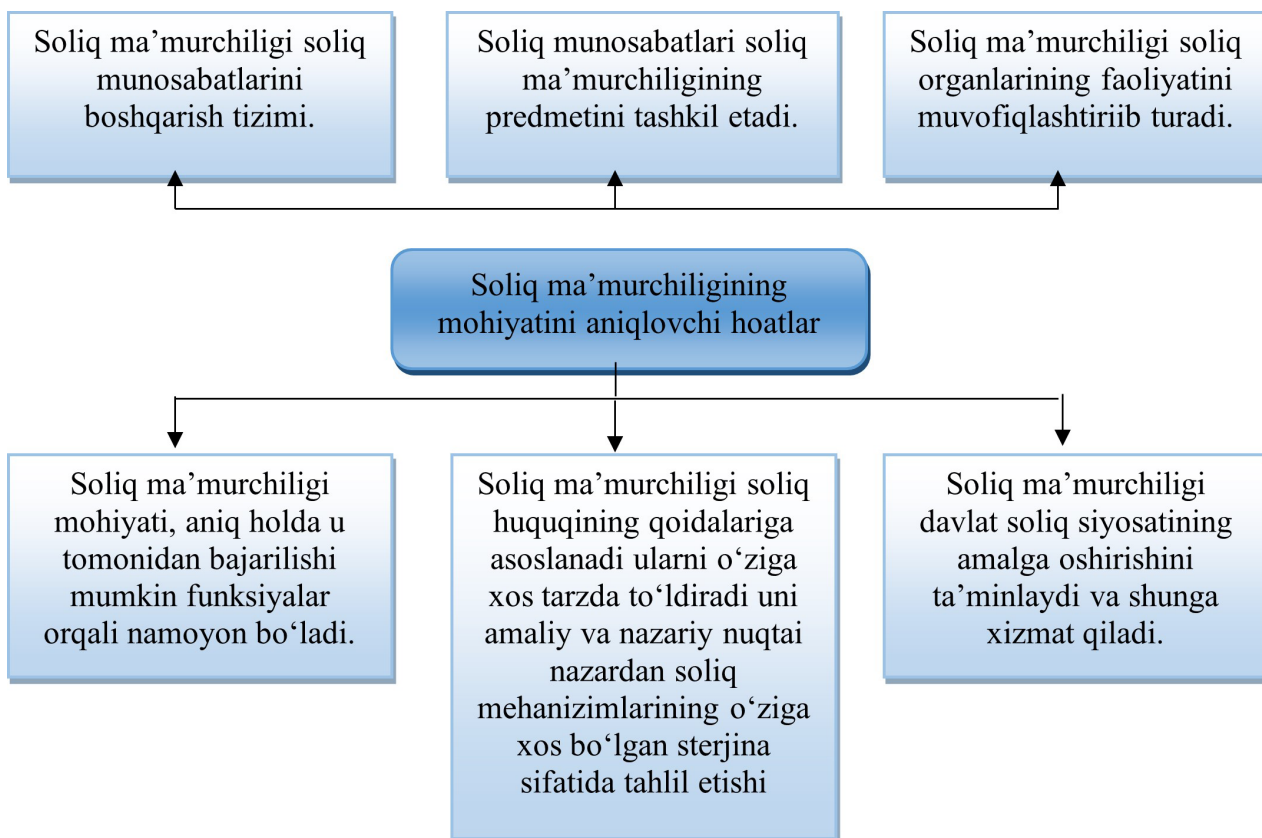
Respublikamizda soliq ma'murchiligida raqamli iqtisodiyotning soliq tizimida makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga bog'liq bo'lib, undagi o'zgarishlar raqamli iqtisodiyotga o'tish orqali tobora soliq ma'murchiligiga o'z ta'sirini o'tkazmay qolmaydi. Respublikamizda 2023-yil yakuni bo'yicha mamlakatda YaIM pragnoz holati 5,3% ga o'sishi rejalashtirilgan, yillik inflatsiya so'rati esa 9,5% atrofida bo'lishi kutilmoqda. Mamlakatni rivojlantirish har bir sohani taraqqiy etish orqali amalga oshirilib, 2022-yil hamda 2026-yillarda mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasida belgilab berilgan ustuvor yo'nalishlarga muvofiq ravishda, samarali budget soliq siyosatini amalga oshirilishi ko'zda tutilgan bo'lib, ustuvor yo'nalishlari sifatida belgilab olingan va bugungi kunda o'z ifodasini topib kelmoqda. Zamonaviy talablarga javob beradigan soliq tizimi – iqtisodiyotni jadal rivojlantirish, tadbirkorlik faoliyati uchun qulay sharoitlar yaratish, investitsiya muhitini yaxshilash, ishlab chiqarish va xizmatlar ko'rsatishni kengaytirishning asosiy shartlaridan biri hisoblanadi.

Iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlashda soliq tizimini modernizatsiyalash, soliq ma'murchiligini va qonunchiligini yanada takomillashtirish, ichki bozorni raqobatbardosh va sifatli mahalliy mahsulotlar bilan to'ldirishda sog'lom muhitni rivojlantirish hamda shuning asosida yangi ish o'rinlarini yaratish, aholi daromadlarini ko'paytirish va farovonligini oshirish muhim vazifa hisoblanadi.

Mamlakatimizda iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlash uchun qulay shart-sharoitlarni yaratish hamisha birinchi darajali ustuvor maqsad va vazifa bo'lib kelmoqda.

Soliq ma'murchiligi – soliq organlari umumiy faoliyatini tashkil etish va boshqaruv tizimi bo'lib, u soliq organlarida qonun tomonidan ko'zda tutilgan funksiyalarni bajarilishini ta'minlaydi.

Soliq ma'murchiligini mohiyatini aniqlash uchun bizning nazarimizda, bir necha muhim holatlarga e'tibor berishimiz kerak. Ularning muhimlari va eng asosiylari tarkibini quyidagi 1-chizma orqali ifodalashimiz mumkin:

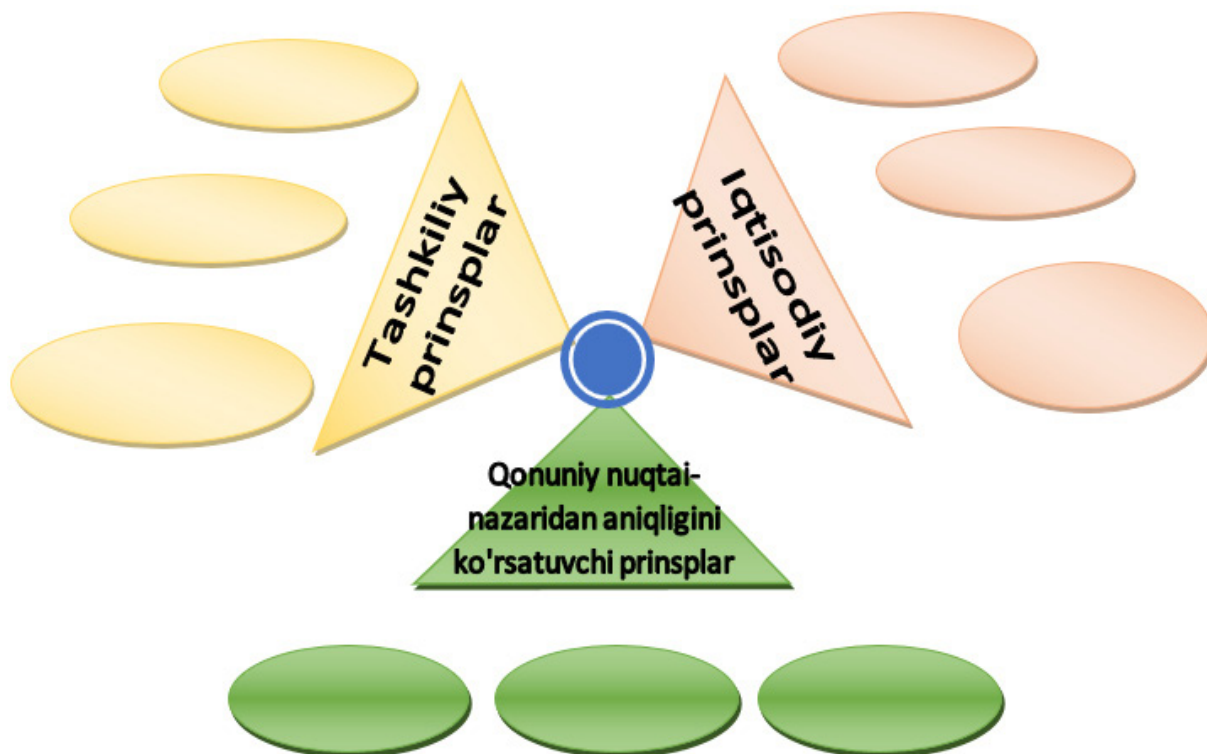

1-chizma: Soliq ma'murchiligining mohiyatini aniqlovchi holatlar

Raqamli iqtisodiyot sharoitida soliq ma'murchiligini mohiyatini aniqlashda soliq tizimi tuzilishi va soliq siyosatini tashkil etishning tamoyillari ham muhim rol o'ynaydi. Shu munosabat bilan takidlash joyizki, bu prinsplar uch guruhga bo'linadi.

1. Soliqqa tortish jarayonlarini ma'muriy boshqarishni o'zida aks ettruvchi tashkiliy prinsplar.
2. Soliqlarning iqtisodiyotga ta'sirini o'zida ifodalaydigan iqtisodiy prinsplar.
3. Soliq munosabatlarining qonun nuqtayi-nazaridan aniqlanganligini ko'rsatuvchi prinsplar.

Yuqorida keltirilgan soliq ma'murchiligini tashkil etishda soliq tizimining tuzilishi va soliq siyosatini tashkil etishning tamoyillarini quyidagi 2-chizma orqali ifodalashimiz mumkin.

2-chizma: Soliq ma'murchiligini tashkil etishda soliq tizimi tuzilishi va soliq siyosatini tashkil etishning tamoyillari

Endi ana shu yuqorida barcha bayon qilinganlarga asoslangan holda raqamli iqtisodiyot sharoitida soliq ma'murchiligining mohiyatini ifodalovchi ta'rifni berishga harakat qilamiz. Avvalambor, shuni ta'kidlashimiz kerakki, "soliq ma'murchiligi" iborasidan hozirgi vaqtda foydalanilayotgan bo'lishimizga qaramasdan uning hozirgi raqamli iqtisodiyotga o'tish jarayonidagi ahamiyati ham bir muncha o'zgardi. Raqamli iqtisodiyotga o'tish jarayonida soliq ma'murchiligi bu – bozor iqtisodiyoti sharoitida soliq organlari faoliyatini raqamlashtirish va muvofiqlashtiradigan, soliq munosabatlarini boshqarishning raqamli dinamik rivojlanayotgan tizimidir.

XULOSA

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, raqamli iqtisodiyot sharoitida soliq ma'muriyatchiligi borasida mamlakatimizda olib borilayotgan islohotlar soliqlarni yuqori darajada belgilab emas, balki qonuniy faoliyat yuritadigan tadbirkorlik subyektlari sonini oshirgan holda soliq bazasini kengaytirishga qaratilgan bo'lishi lozim.

Umuman olganda, soliq ma'muriyatchiligi yanada samarali ishlashi uchun davlat soliq xizmati organlari hamda mahalliy hokimlik organlari bilan hamkorlikda quyidagi tadbirlarni doimiy ravishda amalga oshirib borishlari maqsadga muvofiq hisoblanadi:

- aholi mehnatini muhofaza qilish, ularning ertangi kuni, ya'ni davlat tomonidan kafolatlangan pensiya to'lovlari bilan ta'minlanishi uchun xususiy sektorda norasmiy yollanib ishlayotgan fuqarolarni legal-lashtirish;
- tadbirkorlik subyektlariga yanada ko'proq erkinliklar berish hamda ularni rivojlantirish hisobiga budget daromadlarida soliq tushumlarini salmog'ini oshirish.

Aytish mumkinki, hukumatimizning soliq ma'muriyatchiligi tizimida olib borayotgan iqtisodiy islohotlari mamlakatimizda investitsiyaviy muhitni yanada yaxshilashga, hamkorlikka chorlovchi raqobat tamoyillarini joriy etishga, soliq turlari bo'yicha imtiyozlar berish amaliyotini tartibga solishga, soliq to'lovchilarga soliqdan qochishni emas, balki soliq to'lagani uchun rag'batlantirish chora-tadbirlarini joriy etishga hamda yangi samarali soliq islohotlarini tizimli joriy qilishga qaratilganligi bilan e'tiborga molikdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 30-oktabrdagi "Yashirin iqtisodiyotni qisqartirish va soliq organlari faoliyati samaradorligini oshirish bo'yicha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-6098-son Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 24-martdagi "Jahon banki ishtirokidagi "Soliq ma'muriyatchiligini isloh qilish" loyihasini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-178-son qarori.
3. Сердюков А.Э., Вылкова Е.С., Тарасевич А.Л. Налоги и налогообложение: Учебник для вузов. –СПб.: Питер, 2005. –752 с.
4. Панков В.Г. Налоги и налогообложение в Российской Федерации: Учебник для вузов. –7-е изд., доп. и перераб. –М.: МЦФЭР, 2006. –592 с.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2020-yil 28-apreldagi PQ-4699-son qarori
6. Bazarov Q.T. "Soliq ma'murchiligi" o'quv qo'llanma T.: "Iqtisodiyot" 2020-y. 347 b.
7. Azimjonovich R. N., Maxmudovich U. B., & Abdusamatovich J. J. (2024). Mahallabay ishlash tizimi orqali xizmatlar sohasini rivojlantirish asosida ishsizlikni kamaytirish va aholi daromadlarini oshirish. *journal of innovations in scientific and educational research*, 7(3), 207-213.
8. Жавманов Ж. А. (2023). Совершенствование определения критериев бедности. *Journal of multidisciplinary bulletin*, 6(5), 306-318.
9. Azimjonovich R. N. (2023). General Characteristics of Socio-Economic Systems and Types of Socio-Economic Systems. *EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY*, 3(12), 179-182.
10. Azimjanovich R. N. (2022). Factors and theories of economic growth. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(9), 256-259.
11. Жавманов Ж. А., Уралов Б. М., Очилова М. Т., & Файзуллаев У. Х. У. (2024). Налогообложение индивидуальных предпринимателей как форма государственного регулирования самозанятости. *So'ngi ilmiy tadqiqotlar nazariyasi*, 7(1), 369-378.
12. Azimjonovich R. N., Abdusamatovich J. J., & Maxmudovich U. B. (2024). Maishiy xizmat ko'rsatish sohasiga berilgan imtiyozlar jozibadorligini nazariy asoslash. *journal of innovations in scientific and educational research*, 7(3), 214-221.
13. O'G'Li A. J. F., Abdusamatovich J. J., Maxmudovich U. B., & Baxtiyorovna N. G. (2024). Kambag'allikni bartaraf etishda "mahallabay" ishlash tizimi samaradorligi tahlili. *world of science*, 7(2), 114-125.
14. Xayrullo O'g'li, F. U., Abdusamatovich, J. J., Maxmudovich, U. B., & Baxtiyorovna, N. G. (2024). Kambag'allikni bartaraf etishning mahallabay ishlash tizimini takomillashtirish. *world of science*, 7(2), 136-143.

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Alfraganus universiteti dotsenti, i.f.f.d. (PhD) Fayziyev Oybek Raximovichning umumiy tahriri ostida nashrga tayyorlandi.

O'zbek tili muharriri: Ulug'bek Eshmuradov

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Rus tili muharriri: Abdimo'min Alikulov, i.f.d., professor

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Bobur Ochilov

2024. Maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Topshirildi: 10.04.2024-yil. Nashrga ruxsat etildi: 19.04.2024-yil.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O‘zbekiston Respublikasi
Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro‘yxatdan
o‘tkazilgan.